

Forsøgslederkontor.

14

**FORSØGSVÆSENETS
ORDNING OG LEDELSE**

(Særtryk af Det forstlige Forsøgsvæsen, I)

MCMV

FORSØGSVÆSENETS ORDNING OG LEDELSE.

Kommission om Organisation af et forstligt Forsøgsvæsen. Da den mangeaarige Leder af Skovreguleringens Forsøgsafdeling, Skovtaksator LÜTKEN, ønskede at fratræde denne Stilling, nedsatte Landbrugsministeriet d. 31te December 1900 en Kommission, der skulde overveje, om det var ønskeligt og hensigtsmæssigt, at der vedblivende for Statskassens Regning opretholdes et forstligt Forsøgsvæsen, samt i bekræftende Fald hvorledes en saadan Institution rettest burde organiseres, og hvilke Midler der eventuelt burde stilles til dens Raadighed. Kommissionens Sammensætning var følgende: Kammerherre, Overførster, Dr. phil. P. E. MÜLLER, der tillige fungerede som Kommissionens Formand; Skovriderne V. FABRICIUS og F. ANDERSEN; Skovtaksatorerne CH. LÜTKEN og W. GYLDENFELDT samt Professor A. OPPERMANN.

D. 4de Marts 1901 og følgende Dage forhandlede Kommissionens Medlemmer mundtlig paa Grundlag af Forslag til Besvarelse af Ministeriets Spørgsmaal, som de forud havde udarbejdet og indsendt til Formanden, og som denne havde ladet trykke og omsende til Medlemmerne. Kommissionen, hvis Betænkning blev afgivet til Ministeriet d. 26de Marts, besvarede med Enstemmighed det første af de stillede Spørgsmaal bekræftende, nemlig at det maatte anses for ønskeligt og hensigtsmæssigt, at der vedblivende for Statskassens Regning opretholdes et forstligt Forsøgsvæsen. Angaaende denne Institutions fremtidige Organisation og Virksomhedsomraade var derimod Meningerne delte inden for Kommissionen, saaledes at Medlemmerne MÜLLER, FABRICIUS, ANDERSEN og OPPERMANN udgjorde et

Flertal, der kunde samle sig om et fælles Forslag, medens LÜTKEN og GYLDENFELDT stillede hver sit Mindretalsforslag. I sin Besvarelse af Ministeriets tredje Spørgsmaal: Hvilke Midler der eventuelt burde stilles til Forsøgsvæsenets Raadighed, fremsatte Flertallet dels et mere omfattende principalt Forslag, dels et subsidiært Forslag, hvilket sidste hvilede paa det Grundlag, at Forsøgsvæsenets Budget foreløbig blev begrænset til det hidtil givne foruden Udgiften til Publikation af Forsøgsberetninger.

Landbrugsministeret bifaldt i Hovedtrækkene det af Kommissionens Flertal fremsatte subsidiære Forslag som den indtil videre gældende Ordning og foreskrev under 25de Juni 1901 følgende Organisatoriske Bestemmelser for Ledelsen af det forstlige Forsøgsvæsen:

Det forstlige Forsøgsvæsen sorterer direkte under Landbrugsministeriet og har sit særlige Budget i Henhold til de ved de aarlige Finanslove givne Bevillinger.

Forsøgsvæsenet forestaas af en fast Forsøgsleder i Forbindelse med en Tilsynskommission, af hvilken Forsøgslederen som saadan er Medlem.

Forsøgslederen varetager Forsøgsvæsenets løbende Forretninger og forestaar fornemmelig Udførelsen af de Forsøg, der kræve Kontinuitet i Arbejdet, ligesom han yder Vejledning og Bistand ved de Arbejder, hvis Ledelse i Henhold til Tilsynskommissionens Bestemmelse overdrages andre til Udførelse, jfr. nedenfor.

Tilsynskommissionen bestaar foruden af Forsøgslederen af 5 Medlemmer, nemlig 2 Repræsentanter for Statsskovbruget, 2 Repræsentanter for det private Skovbrug og 1 Repræsentant for Landbohøjskolens Skovbrugsundervisning. Saavel Forsøgslederen som Kommissionens øvrige Medlemmer beskikkes af Landbrugsministeriet, for de tvende Medlemmers Vedkommende, der repræsenterer det private Skovbrug, efter Forslag af Fællesbestyrelsen for »Dansk Skovforening«. Saafremt den, der repræsenterer Landbohøjskolens Skovbrugsundervisning, maatte blive beskikket som Forsøgsleder, beskikkes der, saa længe han fungerer som saadan, ikke nogen anden Repræsentant for Højskolen. Hvert andet Aar afgaar et af Tilsynskommissionens Medlemmer efter sin Aldersorden i Kommissionen. For saa vidt flere Medlemmer have samme Aldersorden, bestemmes det ved Lodtrækning, hvem af dem der skal afgaa.

Til Formand for Kommissionen beskikker Landbrugsministeriet

et af dens Medlemmer for den Tid, vedkommende er Medlem af Kommissionen.

Kommissionen sammentræder til Møde mindst 1 Gang om Aaret, ordinært i April Maaned, men i øvrigt, naar det begæres af Formanden, Forsøgslederen eller to af Kommissionens andre Medlemmer.

Kommissionen vedtager Planen for Forsøgsvæsenets Virksomhed i det kommende Finansaar og udarbejder i Henhold hertil Forslag til Budgettet for dette. Budgetforslaget indsendes derefter inden Udgangen af Juli Maaned til Landbrugsministeriets Approbation. Kommissionen affatter ligeledes Beretning om Virksomheden i det forløbne Finansaar og Regnskab for dette. Beretningen og Regnskabet indsendes til Ministeriet inden Udgangen af det paagældende Aars Maj Maaned. Kommissionen træffer derhos nærmere Bestemmelse om Udførelsen af Arbejderne i det løbende Finansaar og bestemmer i Henhold til det approberede Budget, hvilke Beløb der i Finansaaret skulle anvendes til Udførelsen af de paagældende Arbejder.

Kommissionen kan, naar den finder Grund dertil, overdrage Ledelsen eller Udførelsen af et Arbejde til en anden end den faste Forsøgsleder.

Kommissionen skal derhos, naar den for noget Arbejdes Vedkommende anser saadant for ønskeligt, kunne raadføre sig med og eventuelt tilkalde til Deltagelse i sine Møder saadanne Fagmænd, som den anser for særlig sagkyndige paa det paagældende Omraade.

Den, der skal lede et til Udførelse bestemt Arbejde, hvad enten det er den faste Forsøgsleder eller en særlig tilkaldt Fagmand, indsender til Approbation af Kommissionen en af ham udarbejdet Plan for Udførelsen af det paagældende Arbejde. Udførelsen finder derefter Sted overensstemmende med den approberede Plan, dog saaledes at alle Enkeltheder ere overladte til vedkommende Forsøgsleders Afgørelse, ligesom denne ogsaa kan foretage saadanne mindre væsentlige Afvigelser fra den approberede Arbejdsplan, som under Udførelsen maatte vise sig ønskelige. For saa vidt et Arbejde i Henhold til foranstaaende udføres under Ledelse af en anden end den faste Forsøgsleder, er vedkommende pligtig til efter Paalæg fra Kommissionen at raadføre sig om Arbejdets Enkeltheder med den faste Forsøgsleder eller efter Omstændighederne med et andet Medlem af Kommissionen.

Af den Sum, der i Finansaaret er til Raadighed for Forsøgsvæsenet, kan et mindre Beløb efter Kommissionens Bestemmelse anvendes til Foretagelse af saadanne Arbejder, der ikke ere optagne

i Arbejdsplanen for det paagældende Finansaar, men som det i Finansaarets Løb viser sig ønskeligt at udføre.

Den faste Forsøgsleder erholder et aarligt Honorar i Henhold til den ved Finansloven givne Bevilling, hvorhos der, naar han i sine herhen hørende Forretninger er beskæftiget uden for Hovedstaden, vil af den til Forsøgsvæsenet bevilgede Sum blive tilstaaet ham Godtgørelse efter Regning for Rejseudgifter samt Dagpenge efter Ministeriets nærmere Bestemmelse. Kommissionens øvrige Medlemmer ville af den bevilgede Sum erholde Dækning af deres Rejseudgifter samt Dagpenge efter de for den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles tilrejsende Censorer gældende Regler. I øvrigt ere Kommissionens Medlemmer ulønnede. De særlig engagerede Forsøgsledere tillægges der af Landbrugsministeriet et Honorar for hvert enkelt udført Arbejde efter Indstilling fra Kommissionen.

En af Statens Forstassistenter vil af Landbrugsministeriet blive beordret til at gøre Tjeneste ved Forsøgsvæsenet som Assistent. Vedkommende Assistent lønnes i den Tid, han gør Tjeneste ved Forsøgsvæsenet, efter de for Statens øvrige Forstassistenter gældende Regler. Naar han i sin Bestilling er beskæftiget uden for Hovedstaden, vil der derhos af den til Forsøgsvæsenet bevilgede aarlige Sum blive tilstaaet ham Godtgørelse efter Regning for Rejseudgifter samt Dagpenge efter Ministeriets nærmere Bestemmelse.

Under Forudsætning af, at der af den til Forsøgsvæsenet givne aarlige Bevilling haves tilstrækkelige Midler hertil, vil et aarligt Beløb efter Kommissionens nærmere Bestemmelse kunne anvendes til Udgivelse ved Kommissionens Foranstaltning af de af vedkommende Forsøgsledere — den faste Forsøgsleder eller andre — udarbejdede Beretninger om Resultaterne af de udførte Arbejder. Udgivelsen finder Sted i tvangfri Hæfter. Redaktionen af de paagældende Beretninger besørges af en af Ministeriet i Henhold til Kommissionens Indstilling dertil antagen Mand, der for sit Arbejde erholder et Honorar, der beregnes pr. udgivet Ark og fastsættes af Ministeriet efter Indstilling fra Kommissionen. De paagældende Beretninger offentliggøres under vedkommende Forsøgsleders Navn.

Personelle Forhold. Under 25de Juni 1901 beskikkede Landbrugsministeriet Kammerherre, Overførster, Dr. phil. P. E. MÜLLER, Skovriderne V. FABRICIUS og F. ANDERSEN, Forstinspektør, Jægermester L. A. HAUCH og Professor A. OPPERMANN til Medlemmer af Tilsynskommissionen. P. E. MÜLLER blev beskikket til Formand for

Kommissionen, A. OPPERMANN til fast Forsøgsleder. Forstassistent FR. KRARUP, der havde gjort Tjeneste ved Reguleringens Forsøgsafdeling og efter CH. LÜTKENS Afgang d. 1ste April 1901 havde været konstitueret som Skovtaksator, blev beordret til at gøre Tjeneste ved Forsøgsvæsenet som Assistent.

I Foraaret 1904 blev det ved Lodtrækning bestemt, at Jægermester HAUCH skulde afgaa som Medlem af Tilsynskommissionen. Efter Forslag af Dansk Skovforening blev han under 17de Oktober s. A. atter beskikket som Medlem af Kommissionen, hvis Sammensætning saaledes er uforandret.

D. 1ste Juli 1904 fratraadte FR. KRARUP sin Tjeneste som Assistent ved Forsøgsvæsenet, da han var udnævnt til Skovtaksator. I hans Sted blev Forstassistent A. HOLTEN beordret til at gøre Tjeneste ved Forsøgsvæsenet.

Under 30te Oktober 1903 overdrog Landbrugsministeriet Redaktionen af Forsøgsvæsenets Arbejder til A. OPPERMANN.

Forsøgsvæsenets Regnskab. Medens den Forstassistent, der gør Tjeneste ved Forsøgsvæsenet, lønnes af Statsskovbruget, honoreres Den faste Forsøgsleder af Forsøgsvæsenets Bevilling. I de 3 Finansaar 19^{02/03}—^{04/05} har Udgifterne fordelt sig paa følgende Maade (Beløbene afrundede til hele Kroner):

	19 ^{02/03}	19 ^{03/04}	19 ^{04/05}
	Kr.	Kr.	Kr.
Tilsynskommissionen	140	144	191
Den faste Forsøgsleder {			
Forsøg m. v.	2980	3065	3184
Honorar	1800	1800	1800
Andre Forsøgsledere {			
Forsøg m. v.	1460	1621	1055
Honorarer	800	550	950
Udgivelse af Beretninger	—	500	700
I alt	7180	7680	7880

Træk af Forsøgsvæsenets Virksomhed i 1901—05. Som allerede berørt har Det forstlige Forsøgsvæsen ikke blot den Opgave at udføre nye Iagttagelser, Undersøgelser og Forsøg, der kan være af Betydning for Skovbruget; man har tillige overtaget et

Materiale af ældre Maalinger, udførte af Regulerings Forsøgsafdeling, og det er en af Forsøgsvæsenets Opgaver saa vidt muligt at gøre dette Materiale frugtbringende ved Bearbejdning og Offentliggørelse samt at fortsætte og fuldføre de paabegyndte Iagttagelsesrækker, saafremt de egner sig dertil.

Det ældre Materiale bestaar i Hovedsagen af tre Grupper: Faste Prøveflader, andre Prøveflader og Stammeanalyser. Disse sidste, der repræsenterer et meget omfattende Arbejde, og som giver et værdifuldt Bidrag til Kundskab om Vækstforholdene for vore vigtigste Skovtræer, bliver foreløbig benyttede ved Beregning af Tabeller over Masse-tilvækstprocenten som Funktion af Relativediameter o. fl. Forhold; Beretning om Arbejdet, der er overdraget Forstassistent C. V. MELDAHL, agtes offentliggjort i næste Hæfte af Forsøgsvæsenets Meddelelser. For de faste Prøveflader er der affattet forskellige Oversigter og en Hugningsplan, idet Kommissionen har vedtaget at bevare næsten alle de fra ældre Tid anlagte Prøveflader, for saa vidt ikke Bevoksningernes Sundhedstilstand eller Skovens Foryngelse maatte gøre en Fortsættelse af Iagttagelserne betydningsløs. Behandlingen af de faste Prøveflader er i Hovedsagen overdraget til Den faste Forsøgsleder; dog har Skovrider J. HELMS efter Kommissionens Opfordring overtaget Prøvefladerne i Skovfyr. En Oversigt over Egens Vækst i Jægersborg Hegn, paa Grundlag af tre Prøveflader i midaldrende Bevoksninger, er meddelt foran S. 117—126; andre Dele af Materialet, der agtes offentliggjorte i en nær Fremtid, er Prøveflader i Ædelgran paa Bornholm og Prøveflader i Rødgran paa de jydskes Heder. — Den tredje Gruppe af Forsøgsafdelingens Materiale, en Række Prøveflader i Bøg og en tilsvarende Række i Bjærgfyr, der ikke har været Genstand for Undersøgelse mere end et enkelt Aar, har man vedtaget foreløbig ikke at bearbejde.

Af de nye Undersøgelser og Forsøg, der er paabegyndte ved Kommissionens Foranstaltning, vil ifølge Sagens Natur mange kræve en længere Aarrække til deres Fuldførelse; andre kan fuldføres i Løbet af kort Tid, og atter andre kan delvis afsluttes, saaledes at Resultaterne offentliggøres, enten som foreløbige Beretninger, der viser det nuværende Trin i Udviklingen og giver Oplysning om det allerede nu indsamlede Materiale, eller som Led af et større Hele, idet en enkelt Side af Forsøgene er bragt til Afslutning. Den foranstaaende Afhandling om H. C. ULRICHS Bøgekulturer er Eksempel paa en Undersøgelse, der allerede er afsluttet, medens Afhandlingerne om Nattefrostens Virkning paa Bøgens Ved, om Lettelser ved Bestemmelse af Stammegrundfladen, om Knolddannelsen m. v. hos

nogle Bælgplanter og om Kvælstoffets Forekomst i to Naaletræstammer giver Beretning om Led af større Undersøgelserækker. En tilsvarende Beretning, om Nitrifikation af Bøgemor, agtes offentliggjort i næste Hæfte af Forsøgsvæsenets Meddelelser, der ligeledes vil bringe en Beretning om Løvtræ tilvirket med Maskinkraft, som Del af et større Arbejde der udføres af Den faste Forsøgsleder. Foreløbig Beretning vil ligeledes i en nær Fremtid kunne foreligge om forskellige andre Forsøgsrækker, hvis Opgaver er hentede fra Bestandsplejen. Af Undersøgelser paa dette Omraade skal nævnes en Række Forsøg over Udhugning i Blanding af Rødgran og Bjærgfy, udført af V. FABRICIUS i Forening med Den faste Forsøgsleder; over Udhugning af unge Egebevoksninger (Forsøgsleder L. A. HAUCH); over C. H. SCHRÖDERS Udhugning (Forsøgsleder K. MØRK-HANSEN); over Grenekapning, Udhugning og Dannelse af Læbælter i Rødgran (Forsøgsleder F. ANDERSEN). Paa Kulturvæsenets Omraade er der under Ledelse af P. E. MÜLLER iværksat Forsøg med Gødskning af Rødgran i jydsk Hedejord (jfr. ovenfor), dels Forsøg med analyseret Jord i Kasser, dels, i Forbindelse med Skovriderne FABRICIUS og HELMS, tilsvarende Markforsøg; i Forbindelse med FR. WEIS er (jfr. ovenfor) paabegyndt Undersøgelse over Morjords Beskaffenhed og Omdannelse. W. JOHANNSEN har iværksat Forsøg over Opbevaring af Skovfrø, K. H. MUNDT anstiller Undersøgelser over Fransk Bjærgfy i Danmark, og Den faste Forsøgsleder undersøger Spørgsmaalet om Racer af Bøg i Danmark. Under Ledelse af J. HELMS gøres der Forsøg med Dyrkning af Lystræer paa jydsk Hedebund, derunder Dyrkning af Skovfy med forskellige Gødningsarter, medens F. ANDERSEN gør Forsøg med Dyrkning af Poppelarter og af Skotsk Fyr. Den faste Forsøgsleder har begyndt en Række Undersøgelser af mærkelige Bevoksninger, hvis Vækst og Udvikling søges belyst gennem historiske og naturhistoriske Studier.

Foruden de her omtalte Forsøgsrækker er enkelte andre under Udførelse eller vil komme det i Finansaaret 19⁰⁵/₀₆, og efterhaanden som nogle af de først indledede Undersøgelser kan afsluttes, vil nye Spørgsmaal blive tagne op til Behandling, for saa vidt det er muligt med de beskedne Pengemidler, der er stillede til Forsøgsvæsenets Raadighed. Bl. a. er det Kommissionens Hensigt at anlægge nogle nye faste Prøveflader i Stedet for dem, der har maattet nedlægges, og en Begyndelse er allerede gjort, idet Forsøgsvæsenet har overtaget følgende Prøveflader: I Eg ved Bremerhus paa Brahetrolleborg Distrikt, den saakaldte Urskov paa samme Distrikt og endelig en Prøveflade i Eg paa Wedellsborg Distrikt.

Forsøgsvæsenet er med Landbrugsministeriets Samtykke indtraadt i Internationaler Verband forstlicher Versuchsanstalten og var gennem Tilsynskommissionens Formand og Den faste Forsøgsleder repræsenteret ved Forbundets 4de Møde i Mariabrunn 1903.

A. O.
